

การวิเคราะห์ระบบข้อมูลเพื่อหาแนวทางการป้องกันการผันสภาพ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี

นาบาวี สือปา¹, อิสมาอิล ราโอป²

¹ศษ.ม. (วิทยาการทางการศึกษาและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้), คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

²Ph.D. (Statistics & Research Methodology), อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและ
นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ระบบข้อมูลการผันสภาพการเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี และศึกษาแนวทางการป้องกันการผันสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี มีประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาที่ผันสภาพการเป็นนักศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 ถึง 2564 จำนวน 1,113 คน โดยใช้โปรแกรม Google Studio ในการวิเคราะห์และแสดงผลของข้อมูลในรูปแบบ Data Visualization มีการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 63 คน ประกอบไปด้วยนักศึกษาปัจจุบัน เจ้าหน้าที่สาขาวิชา คณาจารย์ผู้สอนและที่ปรึกษา หัวหน้าสาขาวิชา คณบดี และผู้อำนวยการหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่า การผันสภาพการเป็นนักศึกษาจำแนกออกเป็น 4 ประเภท คือ (1) ผลการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (2) ไม่ลงทะเบียนและไม่ลาพักการศึกษา (3) เรียนเกินหลักสูตรหมดอายุสถานภาพการเป็นนักศึกษา และ (4) ลาออก โดยมีปัจจัยหรือสาเหตุที่ส่งผลต่อการผันสภาพการเป็นนักศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ (1) ด้านข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา คือ ปัจจัยทางด้านเพศและเกรดเฉลี่ยรับเข้า (2) ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน คือ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ผันสภาพมากที่สุด และรองลงมาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 (3) ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ไม่มีกระบวนการให้คำปรึกษาที่เป็นรูปธรรม และไม่มีทักษะการใช้งานระบบ e-Register ในการติดตามข้อมูลการลงทะเบียนและผลการศึกษาของนักศึกษา และ (4) ด้านสถานภาพบิดามารดาและเศรษฐกิจในครอบครัวพบว่า เป็นนักศึกษาที่มีสถานะรายได้ของครอบครัวน้อยกว่า 150,000 บาทต่อปี เป็นนักศึกษาไทยที่ไม่ได้กู้ กยศ. เป็นนักศึกษาที่เรียนเกินหลักสูตรไม่สามารถกู้ กยศ. ต่อได้ และเป็นนักศึกษาต่างชาติที่ไม่สามารถชำระหนี้สินค้างชำระของภาคการศึกษาที่ผ่านมา ส่งผลให้ไม่สามารถลงทะเบียนในภาคการศึกษาถัดไปได้ ทำให้ผันสภาพการเป็นนักศึกษา

สำหรับแนวทางการป้องกันการผันสภาพการเป็นนักศึกษาพบว่า การออกแบบและสร้างกลไกในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ผู้สอนมีการบูรณาการอิสลามเชื่อมโยงกับรายวิชา และการสร้างระบบโค้ชชิ่งในการดูแลและให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนครบหน่วยกิต และสำเร็จการศึกษายภายในระยะเวลาที่หลักสูตรที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังช่วยป้องกันการผันสภาพการเป็นนักศึกษาให้มีจำนวนลดน้อยลง

คำสำคัญ : การผันสภาพนักศึกษา ระบบข้อมูล มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

Analysis of Information System for The Preventive Guidelines on Dismissal of Fatoni University Students

Mr. Nabavee Serpa¹ , Dr. Ismail Raob²

¹M.ed. (Educational Sciences and Innovation Management Learning), Faculty of Education, Fatoni University

²Ph.D. (Statistics & Research Methodology), Lecture of Educational Sciences and Innovation for Learning Management Program, Faculty of Education, Fatoni University

Abstract

This mixed method study aimed to analyze information system of dismissal of Fatoni University (FTU) students and to examine preventive guidelines on dismissal of FTU students. The populations of this study are students who were dismissed from 2017 to 2021 using Google Studio to analyses and display the results in form of Data Visualization. Qualitative data were collected from 63 samples including current students, department's staff, lecturers and advisors, head of departments, deans, and directors using interview and group discussion.

The results showed that the student dismissal consisted of 4 types: (1) low academic performance, (2) do not do course enrollment and request for leave of absence. (3) end of study period, and (4) resignation. The causes of the dismissal were categorized into four aspects: (1) students background, which is gender and admission grade (2) teaching and learning which are mostly first year students to be dismissed, (3) advisors, which is lack of concrete guiding and supervision system and utilizing e-register system to monitor the student performance, and (4) parent marital status and household economy which found that the students with household income lower than THB150,000 per year, students who did not take a student loan, students who study over study period and ceased the student loan, and international students who did not have money to pay tuition fee are likely resulted in their dismissal

The protective guidelines suggested are learning and teaching approach in form of active learning should be integrated with Islam and courses. Coaching is also a method to monitor student performance and give supervision for their completion with study timeframe and help prevent student dismissal.

Keywords : Dismissal, Information System, Fatoni University

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งที่มนุษย์เรานั้นควรมีกันทุกคน เพราะเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น และสำคัญมากในการดำเนินชีวิตประจำวัน ศาสนาอิสลามให้ความสำคัญต่อการศึกษามาก ดังที่พระองค์อัลลอฮ์ได้ประทาน 5 โองการแรกของคัมภีร์อัลกุรอาน โดยเกี่ยวข้องกับการอ่าน การเขียน การเรียนรู้ และการสอน รองลงมาจากการยืนยันถึงการเป็นพระเจ้าผู้ทรงสร้างผู้ทรงบังเกิด ขณะเดียวกัน พระองค์ก็ทรงเทิดเกียรติผู้มีความรู้ไว้ในซูเราะฮ์อัลมูญาตะละฮ์ (58) โองการที่ 11

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشُزُوا فَانْشُزُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾

(المجادلة : 11)

ความว่า “โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย เมื่อได้มีเสียงกล่าวแก่พวกเจ้าว่า จงหลีกที่ให้นในที่ชุมนุม พวกเจ้าก็จงหลีกที่ให้เขาเพราะอัลลอฮ์จะทรงให้ที่กว้างขวางแก่พวกเจ้า (ในวันกิยามะฮ์) และเมื่อมีเสียงกล่าวว่าจะลุกขึ้นยืนจากที่ชุมนุมนั้น พวกเจ้าก็จงลุกขึ้นยืน เพราะอัลลอฮ์จะทรงยกย่องเทิดเกียรติแก่บรรดาผู้ศรัทธาในหมู่พวกเจ้า และบรรดาผู้ได้รับความรู้หลายชั้น และอัลลอฮ์ทรงรอบรู้อยู่ในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ”

จากโองการอัลกุรอานแสดงให้เห็นว่า ศาสนาอิสลามได้สั่งใช้ให้มุสลิมไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือเด็ก ผู้ชายหรือผู้หญิง ผู้มีฐานะหรือด้อยฐานะ ผู้มีตำแหน่งหน้าที่หรือประชาชนทั่วไปให้แสวงหาวิชาความรู้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะอยู่ ณ สถานที่แห่งใด จะในระบบหรือนอกระบบหรือตามอัธยาศัย อันเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สมศักดิ์ มุหะหมัด, 2556)

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอิสลามแห่งแรกในประเทศไทย อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่ได้รับการสถาปนาขึ้น โดยนักวิชาการมุสลิมและผู้ทรงคุณวุฒิด้านอิสลามศึกษาในภูมิภาค ซึ่งมีเจตนารมณ์อันแน่วแน่ในการส่งเสริมและพัฒนาด้านอิสลามศึกษาและศาสตร์แขนงอื่น ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพตามมาตรฐานสากล เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม และความคาดหวังในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาภูมิภาค เพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนระดับปริญญาชนของท้องถิ่นและประเทศที่กำลังพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ รวมทั้งเป็นการสนองตอบนโยบายของรัฐตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักทะเบียนและส่งเสริมวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, 2563)

ในปีการศึกษา 2563 มหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้เปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี 21 สาขาวิชา มีจำนวนนักศึกษาในระดับปริญญาตรีทั้งสิ้น 2,817 จากสถานการณ์ในปัจจุบันของการรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีทั้ง 21 สาขาวิชา เมื่อนักศึกษาเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี พบว่า มีนักศึกษาต้องพ้นสภาพการจากเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเฉพาะในปีการศึกษา 2564 ภาคการศึกษาที่ 1 จำนวน 125

คน คิดเป็นร้อยละ 4.43 ไม่สามารถสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ จากข้อมูลสถิติดังกล่าวผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูล 4 ปีซ้อนหลังจากสำนักทะเบียนและส่งเสริมวิชาการที่ได้ประกาศรายชื่อนักศึกษาที่พ้นสภาพการเป็นนักศึกษา (สำนักทะเบียนและส่งเสริมวิชาการ, 2563) สามารถสรุปจำนวนนักศึกษาที่พ้นสภาพในปีการศึกษา 2560 ถึง 2564 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนักศึกษาที่พ้นสภาพ

ปีการศึกษาที่พ้นสภาพ	จำนวนนักศึกษา	ภาคการศึกษา		รวม	ร้อยละ
		1	2		
2560	2,673	124	103	227	8.49
2561	2,910	176	108	284	9.75
2562	2,687	122	98	220	8.18
2563	2,817	157	100	257	9.12
2564	2,605	125	-	125	4.79

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า จำนวนการพ้นสภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 ถึง 2564 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,113 คน ทำให้มหาวิทยาลัยฟาฏอนีสูญเสียรายได้ในการบริหารงาน ทำให้รายรับในแต่ละภาคการศึกษาต้องลดลง ส่งผลต่อการขาดสภาพคล่องทางการเงินในการบริหารงานดังนี้ (สำนักทะเบียนและส่งเสริมวิชาการ : 2563)

ตารางที่ 2 การสูญเสียรายได้จากนักศึกษาพ้นสภาพ

ปีการศึกษา	จำนวนพ้นสภาพ (คน)	ค่าธรรมเนียมการศึกษา ต่อคนต่อภาคการศึกษา (บาท)	ประมาณการรายได้ ที่สูญเสีย (บาท)
2560	227	18,700	4,244,900.00
2561	284	18,700	5,310,800.00
2562	220	18,700	4,114,000.00
2563	257	18,700	4,805,900.00
2564	125	18,700	2,337,500.00
รวม	1,113		20,813,100.00

ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้มหาวิทยาลัยขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี คือ สภาพคล่องทางการเงินของมหาวิทยาลัย ถ้ามหาวิทยาลัยยังขาดสภาพคล่อง มีงบประมาณบริหารจัดการน้อยลง กระทบต่อแผนการดำเนินงาน อาจส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกไม่คุ้มทุนต่อการเรียน ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน นั่นคือปัญหาที่ผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัยต้องพิจารณาเพื่อค้นหาสาเหตุหรือทบทวน

การบริหารว่ามีข้อบกพร่องหรือเกิดความผิดพลาดในส่วนใดในการบริหารงานทั้งจำนวนนักศึกษาและงบประมาณที่ได้รับลดลง การฟื้นฟูสภาพของนักศึกษาจึงเป็นปัญหาที่สำคัญมาก ๆ ปัญหาหนึ่งของการศึกษาที่สมควรนำมาศึกษาวิจัยเพื่อวิเคราะห์หาแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหามาปรับปรุง ป้องกันการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษา

ด้วยปัจจุบันมหาวิทยาลัยฟาฏอนีมีระบบบริการการศึกษาให้กับบุคลากรและนักศึกษา แต่ยังไม่มีระบบคัดกรองข้อมูลนักศึกษาที่ฟื้นฟูสภาพในแต่ละปีการศึกษานำมาวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อหาแนวทางในการป้องกันการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการวิเคราะห์ระบบข้อมูลการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนีนำเสนอในรูปแบบ Data Visualization เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนาการบริหารด้านการศึกษา และการดูแลนักศึกษาของมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากที่สุด สามารถป้องกันการฟื้นฟูสภาพได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถจัดการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของสังคมทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระบบข้อมูลนักศึกษาฟื้นฟูสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ระบบข้อมูลเพื่อหาแนวทางการป้องกันการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรเชิงปริมาณ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ที่ฟื้นฟูสภาพตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 – 2564 จำนวน 1,113 คน ในการนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลการวิเคราะห์สาเหตุหรือปัจจัยของการฟื้นฟูสภาพการเป็นนักศึกษา

1.2 กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาปัจจุบันระดับปริญญาตรี ที่เป็นแกนนำนักศึกษาจำนวน 10 คน เจ้าหน้าที่สาขาวิชาจำนวนทั้งหมด 16 คน อาจารย์ที่ปรึกษาจำนวน 10 คน หัวหน้าสาขาวิชาจำนวน 21 คน และผู้บริหาร 6 คน รวมทั้งหมด 63 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ระบบข้อมูลของนักศึกษาที่ทำให้เกิดการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษาตามระเบียบมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ว่าด้วย การศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2562 หมวด 18 การฟื้นฟูสภาพนักศึกษา จากจำนวน 13 ข้อ ทำการศึกษา 4 ข้อ คือ (1) ลาออก (2) ไม่ลงทะเบียนหรือลาพักการศึกษา

ภายใน 30 วันหลังจากเปิดภาคการศึกษา (3) ได้รับเกรดเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และ (4) ไม่สามารถเรียนได้หน่วยกิตครบในหลักสูตรภายในระยะเวลาที่กำหนด

2.2 การใช้โปรแกรมประยุกต์ทางสถิติที่ช่วยในการจัดทำระบบและการวิเคราะห์ข้อมูล นักศึกษาพัฒนาภาพ สรุปผลข้อมูลจำนวนไม่จำกัดจากหลาย ๆ แหล่งข้อมูล ไม่ว่าจะเป็น Excel File, Microsoft Access, Google Sheet ได้อย่างรวดเร็ว โดยผู้ใช้อย่างน้อยต้องมีพื้นฐานความรู้เชิงเทคนิคมากนัก สรุปผลด้วย Data Visualization ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กราฟ รูปภาพ ตาราง พร้อมในการกำหนดกลยุทธ์และตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ

3. ขอบเขตด้านตัวแปรของการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระในการศึกษาการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา โดยวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ดังนี้

(1) ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา ประกอบด้วย เพศ สังกัดโรงเรียนเดิม เกรดเฉลี่ยที่รับเข้า จังหวัด สัญชาติ

(2) หลักสูตร ประกอบด้วย คณะ สาขาวิชา เกรดเฉลี่ย และชั้นปีที่พัฒนา

(3) อาจารย์ที่ปรึกษา

(4) สถานภาพบิดามารดา และเศรษฐกิจในครอบครัว ประกอบด้วย สถานภาพบิดามารดา รายได้บิดามารดา สถานภาพการกู้ กยศ. และหนี้สินค้างชำระ

3.2 ตัวแปรตาม คือ การพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาตามระเบียบมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2562 หมวด 18 การพัฒนาศักยภาพนักศึกษา คือ

(1) ลาออก

(2) ไม่ได้ลงทะเบียนเรียนภายใน 30 วัน นับจากวันเปิดภาคการศึกษาปกติ โดยมีได้รับการอนุมัติให้ลาพักการศึกษา

(3) ได้แต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 ในภาคการศึกษาปกติถัดไป หลังจากได้รับภาวะรอพินิจครั้งที่ 3 และ

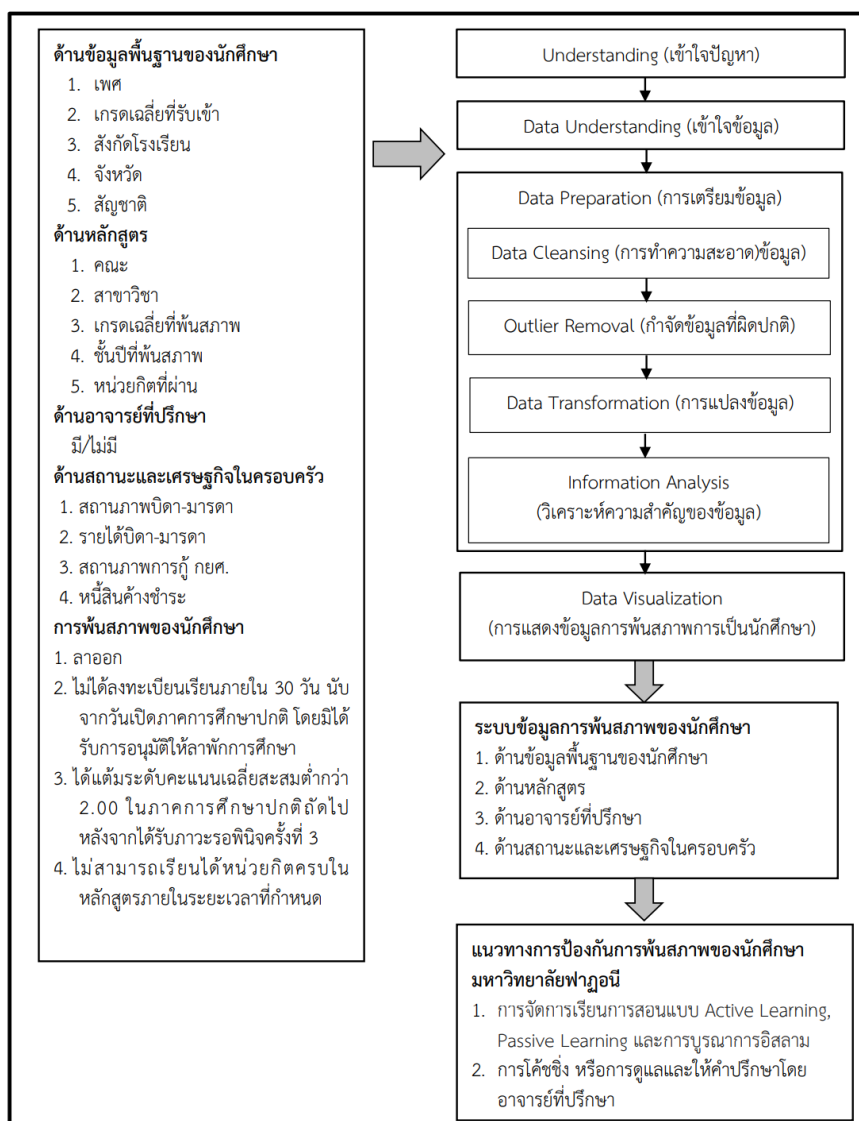
(4) ไม่สามารถเรียนได้หน่วยกิตครบของหลักสูตรภายในระยะเวลาการศึกษาที่กำหนด

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาของการวิจัย

ระยะเวลาของการวิจัย 1 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2564

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

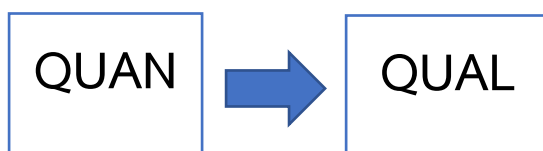
จากรูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลแต่ละด้านที่อาจจะส่งผลการพ้นสภาพการเป็นนักศึกษา นำมาสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวแปรต้นในแต่ละด้าน เพื่อหาความสัมพันธ์ของสาเหตุการพ้นสภาพการเป็นนักศึกษา นำผลที่ได้จากการสังเคราะห์จำแนกประเภทการพ้นสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี ที่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือกฎระเบียบที่ทางมหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้กำหนดไว้ เมื่อได้ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแล้ว นำมาจัดกิจกรรมสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการป้องกันการพ้นสภาพของนักศึกษา สรุปผลจากการวิจัยนำเสนอต่อผู้บริหารมหาวิทยาลัย ฝ่ายการเงิน ฝ่ายแนะแนวและให้คำปรึกษา คณะ สาขาวิชา และศูนย์พัฒนาอาจารย์สู่ความเป็นเลิศ (มุอัลลิมร็อบบานีย์)

เพื่อเป็นข้อมูลในการดูแลนักศึกษา และจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ให้มีประสิทธิภาพ จนสามารถป้องกันการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษาได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แบบแผนการวิจัย

ในการวิจัยการวิเคราะห์ระบบข้อมูลเพื่อหาแนวทางการป้องกันการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผู้วิจัยใช้แบบแผนเชิงอธิบาย (Explanatory Design) เป็นแบบแผนการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ที่มีลักษณะการดำเนินงานวิจัยสองระยะ โดยเริ่มต้นการวิจัยด้วยวิธีการเชิงปริมาณก่อนเสมอ แล้วใช้ผลการวิจัยที่ได้ เพื่อพิจารณาคัดเลือกประเด็นปัญหาและผู้ให้ข้อมูลสำหรับการดำเนินงานวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพต่อไป แบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานแบบเชิงอธิบายเขียนเป็นแผนภูมิได้ตามภาพประกอบ

ภาพที่ 2 แผนการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method)

1.1 วิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแบบแผนที่ได้วางไว้ โดยการรวบรวมข้อมูลนักศึกษาที่ฟื้นฟูสภาพตั้งปีการศึกษา 2560–2564 นำมาวางแผน จัดทำระบบฐานข้อมูลนักศึกษาฟื้นฟูสภาพ และวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตัวแปรที่ได้กำหนดไว้ด้วยโปรแกรมคำนวณทางสถิติ เพื่อจัดทำสถิติของข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์และแสดงข้อมูลนักศึกษาฟื้นฟูสภาพการเป็นนักศึกษาแต่ละประเภทให้อยู่ในรูปแบบ Data Visualization เป็นกราฟ ตาราง เป็นต้น

1.2 วิจัยเชิงคุณภาพ

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่แสดงผลในรูปแบบ Data Visualization นำมาสู่การจัดกิจกรรมเพื่อหาแนวทางการป้องกันการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษา โดยการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบไปด้วย นักศึกษาปัจจุบัน เจ้าหน้าที่สาขาวิชา อาจารย์ที่ปรึกษา หัวหน้าที่สาขาวิชา และผู้บริหารมหาวิทยาลัย สรุปผลการดำเนินการวิจัยจัดทำรายงานรูปแบบนำเสนอต่อมหาวิทยาลัยใช้ในการกำหนดนโยบายต่อไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ที่ฟื้นฟูสภาพตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 – 2564 จำนวน 1,113 คน ในการนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์สาเหตุหรือปัจจัยของการฟื้นฟูสภาพการ

เป็นนักศึกษา เนื่องจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวนเพียง 1,113 คน เพื่อเพิ่มความแกร่งของวิจัย จึงใช้จำนวนทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาปัจจุบันระดับปริญญาตรี ที่เป็นแกนนำ นักศึกษาจำนวน 10 คน เจ้าหน้าที่สาขาวิชาจำนวนทั้งหมด 16 คน อาจารย์ที่ปรึกษาจำนวน 10 คน หัวหน้าสาขาวิชาจำนวน 21 คน และผู้บริหาร 6 คน รวมทั้งหมด 63 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม

3. เครื่องมือในการวิจัย

3.1 วิจัยเชิงปริมาณ

1. แบบสอบถามโดยจัดเก็บข้อมูลนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผ่านระบบ e-Register (www.reg.ftu.ac.th)

2. แบบบันทึกข้อมูลนักศึกษาพันสภาพจากระบบฐานข้อมูลของสำนักทะเบียนและส่งเสริมวิชาการ (www.reg.ftu.ac.th/vncaller)

3. โปรแกรมประยุกต์ทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ Microsoft Access และ Excel ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลการพันสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี

4. โปรแกรม Google Data Studio สำหรับแสดงข้อมูลสถิติ Data Visualization

5. โปรแกรม Google Site สำหรับจัดทำเว็บไซต์รวบรวมข้อมูล

3.2 วิจัยเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม จัดการประชุมรูปแบบออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Google Meet เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางการป้องกันการพันสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี

4 การสร้างเครื่องมือ

4.1 วิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามผ่านระบบบริการการศึกษา e-Register ให้นักศึกษาตอบคำถามก่อนการลงทะเบียน ซึ่งนักศึกษาทุกคนต้องกรอกข้อมูลตามความเป็นจริง โดยผู้วิจัยได้ทำการดัดแปลงข้อมูลคำถามจากงานวิจัยการศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และแบบสอบถามการวิจัย เรื่อง “สาเหตุที่ทำให้นักศึกษาออกกลางคัน ในระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ” แบบสอบถามในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์การพันสภาพของนักศึกษา

4.2 วิจัยเชิงคุณภาพ

เมื่อนำผลทางสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ผลของนักศึกษาที่พันสภาพที่อยู่ในรูปแบบ Data Visualization ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากนักศึกษา

ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่สาขาวิชา อาจารย์ที่ปรึกษา หัวหน้าสาขาวิชา และผู้บริหาร เพื่อเป็นคำถามในการสัมภาษณ์ และจัดกิจกรรมสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางป้องกันการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผู้วิจัยได้ทำการดัดแปลงข้อมูลคำถามจากงานวิจัยการศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และแบบสอบถามการวิจัยเรื่อง “สาเหตุที่ทำให้นักศึกษาออกกลางคันในระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

จัดการสนทนากลุ่มโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์จัดเวทีการประชุมและร่วมกันสนทนากลุ่มออนไลน์ ระหว่างเจ้าหน้าที่สาขาวิชา อาจารย์ที่ปรึกษา หัวหน้าสาขาวิชา และผู้บริหาร ในประเด็นตามตัวแปรต้นที่ได้กำหนด และสรุปผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มจัดทำรูปแบบเพื่อนำเสนอต่อกรรมการบริหาร มหาวิทยาลัยต่อไป

5. การหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามออกโดยยึดหลักความมีประสิทธิภาพและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยสร้างแบบสอบถามออกเป็น 2 ชุด คือ แบบสอบถามในการจัดเก็บข้อมูลนักศึกษาที่ฟื้นฟูสภาพการเป็นนักศึกษาเพื่อนำมาจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการฟื้นฟูสภาพในแต่ละด้าน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับวิจัยเชิงปริมาณ และแบบสอบถามสำหรับเป็นคำถามในการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวเพื่อหาแนวทางการป้องกันการฟื้นฟูสภาพ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับวิจัยเชิงคุณภาพดังนี้

1. นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของคำถาม ทั้งด้านเนื้อหาและความเหมาะสมในการนำแนวคิดและทฤษฎีมาใช้ในการตั้งคำถาม
2. หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยอาศัยความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ จำนวน 3 ท่าน
3. คำนวณหาค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยค่าที่ยอมรับได้จะต้องมากกว่า 0.5 ในแต่ละคำถาม ซึ่งข้อคำถามทั้งหมดทั้ง 2 ชุด ได้ค่าระหว่าง 0.67-1.00

6. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1. วิจัยเชิงปริมาณ

1. จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลนักศึกษาที่ฟื้นฟูสภาพการเป็นนักศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2560-2564 จากสำนักทะเบียนและส่งเสริมวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
2. ทำการ export ข้อมูลประวัตินักศึกษาจากระบบบริการการศึกษา e-Register ภายใต้สำนักทะเบียนและส่งเสริมวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี (www.reg.ftu.ac.th) และ (www.reg.ftu.ac.th/vncaller)

3. นำข้อมูลที่ได้จากการ Export ออกจากระบบฐานข้อมูล Microsoft Access ทำการคัดเลือกข้อมูลในแต่ละแอททริบิวต์ที่ต้องการนำไปใช้ในการศึกษาวิจัยเข้าสู่โปรแกรมประยุกต์ Microsoft Excel โดยจัดข้อมูลเป็นแถวและคอลัมน์ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยตามตัวแปรต้นที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละด้าน

4. รวบรวมข้อมูลประวัตินักศึกษาในแต่ละแอททริบิวต์ตามตัวแปรต้นที่ได้กำหนดไว้ อัปโหลดข้อมูลเข้าสู่ Google Sheet

5. การสร้าง Data Visualization โดยใช้โปรแกรม Google Data Studio เป็นเครื่องมือเพื่อเปลี่ยนข้อมูลของนักศึกษาให้เป็นรายงานที่ง่ายต่อการเข้าใจผ่านออกมาเป็นรูปภาพ โดยสามารถเชื่อมต่อกับข้อมูลในแต่ละแอททริบิวต์ที่มีอยู่หาความสัมพันธ์กัน อ่านเข้าใจง่ายขึ้น ง่ายต่อการแบ่งปัน และปรับแต่งให้แต่ละรายแบบเฉพาะเจาะจง สามารถเลือกวิธีการนำเสนอข้อมูล จะเป็นกราฟแท่ง แผนภูมิ กราฟเส้นและอื่น ๆ

6. จัดทำหน้าแรกของเว็บไซต์ด้วย Google Site เป็นโปรแกรมของ Google ที่ให้บริการสร้างเว็บไซต์ฟรี สามารถสร้างเว็บไซต์ได้ง่าย ปรับแต่งรูปลักษณ์ได้อย่างอิสระ ทำการเชื่อมต่อข้อมูลหน้าเว็บไปยังข้อมูลที่แสดงผลในรูปแบบ Data Visualization (shorturl.at/nvylJ)

6.2 วิจัยเชิงคุณภาพ

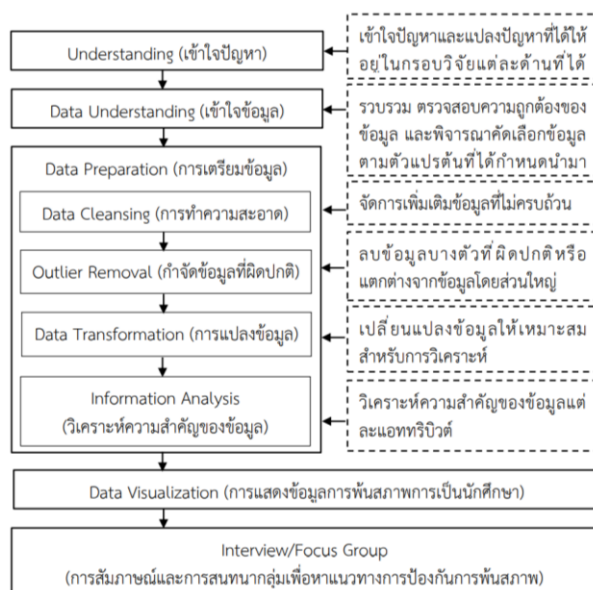
รวบรวมข้อมูลข้อเสนอแนะ และแนวทางการป้องกันการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษาจากนักศึกษาปัจจุบัน เจ้าหน้าที่สาขาวิชา อาจารย์ที่ปรึกษา หัวหน้าสาขาวิชา และผู้บริหาร ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม สรุปผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ อัปโหลดข้อมูลเข้าสู่เว็บไซต์ได้จัดทำไว้ และนำเสนอต่อกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการดูแลและป้องกันการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษาต่อไป

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 วิจัยเชิงปริมาณ

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Cross-industry standard process for data mining (CRISP-DM) (เอกลีทรี พัทธวงศ์ศักดิ์, 2557; Shearer, 2000) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

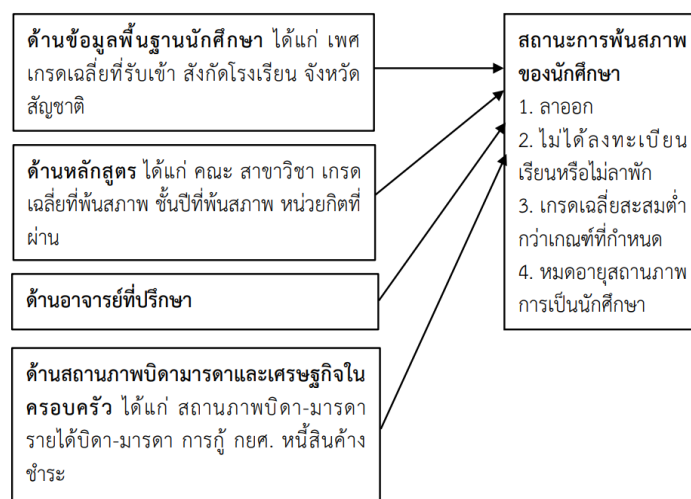

ภาพที่ 3 กระบวนการดำเนินงานวิจัย

1. Understanding ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา สังเคราะห์ และวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษา และการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษาเพื่อทำความเข้าใจบริบทของการเรียนและการฟื้นฟูสภาพการเป็นนักศึกษา แบ่งปัจจัยออกเป็นด้าน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา (2) ด้านหลักสูตร (3) ด้านการดูแลและให้คำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา (4) ด้านสถานภาพบิดามารดาและเศรษฐกิจในครอบครัว

ผลจากการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลที่อาจจะส่งผลต่อการฟื้นฟูสภาพการเป็นนักศึกษา สามารถจำแนกประเภทการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี ที่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือกฎระเบียบที่ทางมหาวิทยาลัยฟาฏอนีได้กำหนดไว้ ได้แก่ (1) ลาออก (2) ไม่ได้ลงทะเบียนเรียนภายใน 30 วัน นับจากวันเปิดภาคการศึกษาปกติ โดยมีได้รับการอนุมัติให้ลาพักการศึกษา (3) ได้แต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 ในภาคการศึกษาปกติถัดไป หลังจากได้รับภาวะรอพินิจครั้งที่ 3 (4) ไม่สามารถเรียนได้หน่วยกิตครบในหลักสูตรภายในระยะเวลาที่กำหนด

2. Data understanding ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลนักศึกษาที่ฟื้นฟูระดับปริญญาตรีจำนวน 1,113 คน 4 คณะ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาคัดเลือกข้อมูลตามตัวแปรต้นที่ได้กำหนดไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุการฟื้นฟูสภาพแต่ละประเภทตามแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 4 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อการพ้นพ้นสภาพ

3. Data preparation เป็นขั้นตอนการแปลงข้อมูลที่ได้ทำการเก็บรวบรวมมาให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถนำไปวิเคราะห์ได้ โดยได้ดำเนินการดังนี้

(1) Data cleansing โดยดำเนินการกับข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน (Missing data) กรณีเป็นข้อมูลประเภท Numerical ทำการเติมข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยภายในกลุ่มข้อมูลเดียวกัน กรณีข้อมูลขาดหายบางส่วน ผู้วิจัยได้ทำการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจากนักศึกษา ฝ่ายรับสมัครนักศึกษา และสาขาวิชา เพื่อให้ข้อมูลในแอททริบิวต์ (Attribute) นั้น สมบูรณ์ที่สุดเพื่อนำไปทำการวิเคราะห์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแอททริบิวต์นั้น

(2) Outlier removal เป็นการกำจัดข้อมูลบางตัวที่ผิดปกติหรือแตกต่างไปจากข้อมูลโดยส่วนใหญ่ ซึ่งข้อมูลนักศึกษาพ้นสภาพตั้งแต่ปีการศึกษา 2560-2564 ทั้งหมดมีจำนวน 1,122 คน พบว่า มีข้อมูลนักศึกษาที่พ้นสภาพชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 1 รวมกันจำนวนรวม 5 คน เป็นนักศึกษาซึ่งเคยลาออกไปและกลับเข้ามาศึกษาใหม่ มีนักศึกษาแลกเปลี่ยนจากต่างประเทศจำนวน 4 คน เมื่อสิ้นสุดการแลกเปลี่ยนทางหลักสูตรไม่ได้ดำเนินการแจ้งข้อมูลมายังสำนักทะเบียนและส่งเสริมวิชาการให้ปรับสถานะสิ้นสุดการแลกเปลี่ยน ข้อมูลดังกล่าวจึงไม่นำมาทำการทดลอง ดังนั้นจะทำให้มีข้อมูลที่ใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์รวมทั้งสิ้น 1,113 คน

(3) Data transformation เป็นขั้นตอนการแปลงข้อมูลให้เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการแปลงแอททริบิวต์ที่เกี่ยวข้อง

(4) Relevance analysis ในขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ความสำคัญของข้อมูลในแต่ละแอททริบิวต์ คำนวณหาค่าน้ำหนักระหว่างแอททริบิวต์กับประเภทของการพ้นสภาพ เพื่อค้นหาแอททริบิวต์ที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพ้นสภาพการเป็นนักศึกษาตามระเบียบการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2562

4. Data visualization เป็นขั้นตอนสำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งในวิเคราะห์ข้อมูล การทำความเข้าใจลักษณะต่าง ๆ ของข้อมูล โดยใช้ค่าสถิติ ร้อยละ แสดงผลเป็นแผนภูมิแท่ง กราฟ แผนที และตารางข้อมูล เพื่อแสดงผลการพัฒนาศักยภาพการเป็นนักศึกษาแต่ละประเภทมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องโดยตรงกับข้อมูลแอทธิบิตในในแต่ละด้านใดบ้าง

7.2 วิจัยเชิงคุณภาพ

1. จัดกิจกรรมสัมมนาและสนทนากลุ่มในการวิเคราะห์ข้อมูลของนักศึกษาที่พัฒนาศักยภาพและหาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาศักยภาพของแต่ละด้าน

2. รวบรวมข้อมูลทุกข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม นำมาจำแนกแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมให้กับแต่ละตัวแปร

3. สรุปผล และข้อเสนอแนะที่ได้เสนอต่อ กรรมการบริหารมหาวิทยาลัยเพื่อกำหนดนโยบาย และอัปเดตข้อมูลเข้าสู่ระบบที่ได้จัดทำไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา

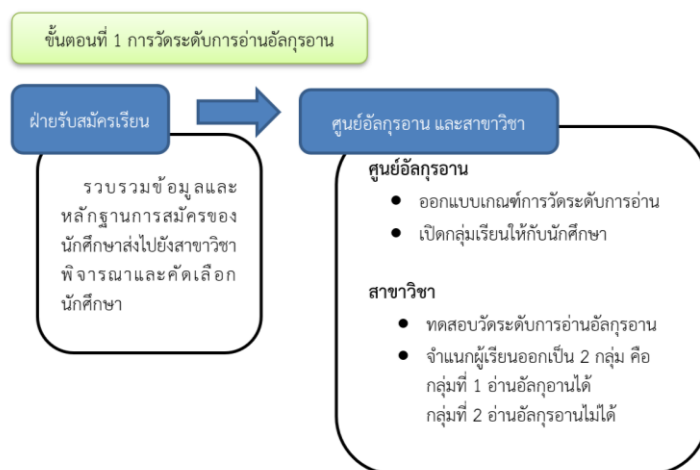
4. จัดทำข้อมูลส่งไปยังสาขาวิชา และคณะต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดูแลนักศึกษา และส่งข้อมูลให้กับศูนย์พัฒนาอาจารย์สู่ความเป็นเลิศ (มออลิมร็อบบานีย์) เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาอาจารย์ในการกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบ Active Learning และบูรณาการอิสลาม สามารถจัดกระบวนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางการป้องกันการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนีต่อไป

ผลการดำเนินงาน

การนำข้อมูลนักศึกษาที่พัฒนาศักยภาพตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 ถึง 2564 จำนวน 1,113 คน มารวบรวมจัดทำเป็นระบบข้อมูลสารสนเทศ และแสดงผลของข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบ Data Visualization ทำให้สาขาวิชาและคณะ สามารถจำแนกประเภทของการพัฒนาศักยภาพการเป็นนักศึกษาได้อย่างเจน และง่ายต่อการใช้งาน สามารถนำข้อมูลที่แสดงนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุหรือปัจจัยการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาในแต่ละประเภทที่มีความสัมพันธ์ในแต่ละด้านได้ โดยด้านข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา ปัจจัยหรือสาเหตุที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการเป็นนักศึกษาด้านข้อมูลพื้นฐานพบว่า มี 2 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยทางด้านเพศที่เข้าศึกษาต่อในแต่ละสาขาวิชา และปัจจัยด้านเกรดเฉลี่ยรับเข้า โดยปัจจัยทางด้านเพศเป็นนักศึกษาชายที่พัฒนาศักยภาพการเป็นนักศึกษามากกว่านักศึกษาหญิง จำนวนนักศึกษาชายพัฒนาศักยภาพการเป็นนักศึกษา 617 คน คิดเป็นร้อยละ 55.4 นักศึกษาหญิงจำนวน 497 คน คิดเป็นร้อยละ 44.6 ตามลำดับ และปัจจัยด้านเกรดเฉลี่ยรับเข้า คือ จำนวนนักศึกษาที่พัฒนาศักยภาพเกรดเฉลี่ยรับเข้าอยู่ระหว่าง 2.00-2.99 มากที่สุดจำนวน 514 คน คิดเป็นร้อยละ 46.1 โดยทั้ง 2 กลุ่ม ส่งผลให้นักศึกษาพัฒนาศักยภาพการเป็นนักศึกษาเนื่องจากผลการศึกษต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ไม่ลงทะเบียนหรือลาพักการศึกษา และลาออก ตามลำดับ ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ตัวแปรที่ทำให้นักศึกษาพัฒนาศักยภาพในด้านนี้พบว่า เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พัฒนาศักยภาพมากที่สุด และรองลงมาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่

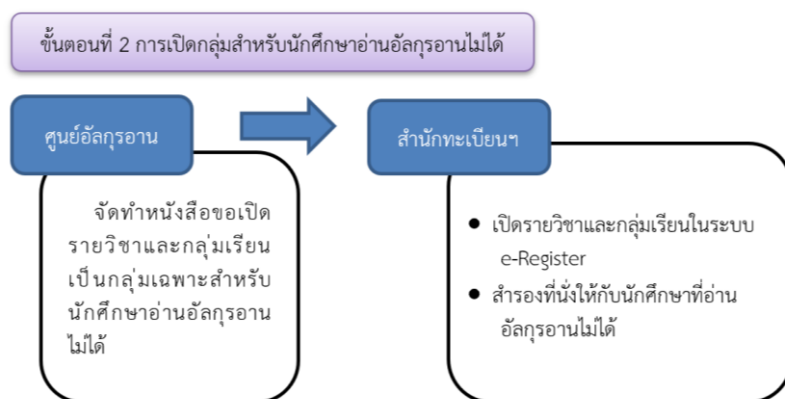
4 หรือปีสุดท้าย โดยเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 594 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 เป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษมากที่สุด โดยการพัฒนากิจการเป็นนักศึกษาที่มีผลการศึกษต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดมากที่สุด และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 หรือปีสุดท้ายจำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 ซึ่งมีหน่วยกิตที่ผ่าน 140 หน่วยกิตขึ้นไป เป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษามลายูมากที่สุด รองลงมาสาขาวิชาอิสลามศึกษา อุดมคติ ตามลำดับ ปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้ให้นักศึกษาพัฒนากิจการ คือ ไม่สามารถทำสารนิพนธ์เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดส่งผลให้ผลการเรียนวิชาดังกล่าวเป็น F และในสาขาวิชาอื่น ๆ พบว่า นักศึกษาได้เกรด F ในรายวิชาอัลกุรอานซ้ำซ้อนหลายครั้ง ส่งผลให้พัฒนากิจการเป็นนักศึกษา **ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาพบว่า** ร้อยละ 96 นักศึกษาที่พัฒนากิจการเป็นนักศึกษามีอาจารย์ที่ปรึกษาระบุอยู่ในระบบ e-Register เรียบร้อย โดยส่วนใหญ่ทางสำนักทะเบียนและส่งเสริมวิชาการจะระบุหัวหน้าสาขาวิชาเป็นที่ปรึกษาเป็นค่าเริ่มต้นของระบบ แต่ยังคงขาดกระบวนการให้คำปรึกษาที่เป็นรูปธรรม และการใช้งานระบบ e-Register ในการติดตามข้อมูลการลงทะเบียนและผลการเรียนของนักศึกษายังน้อยมาก ส่งผลให้นักศึกษาต้องพัฒนากิจการเป็นนักศึกษา **ด้านสถานภาพบิดามารดาและเศรษฐกิจในครอบครัว** นักศึกษาที่มีสถานะรายได้ของครอบครัวน้อยกว่า 150,000 บาทต่อปี เป็นนักศึกษาไทยที่ไม่ได้กู้ กยศ. และเรียนเกินหลักสูตรไม่สามารถกู้ กยศ. ต่อได้ และเป็นนักศึกษาต่างชาติที่ไม่สามารถชำระหนี้สินค้างชำระของภาคการศึกษาที่ผ่านมา ส่งผลให้ไม่สามารถลงทะเบียนในภาคการศึกษาถัดไปได้ จึงทำให้นักศึกษาพัฒนากิจการเป็นนักศึกษามากที่สุด

สำหรับแนวทางการป้องกันการพัฒนากิจการนักศึกษา เริ่มต้นจากการพัฒนาทักษะการสอนของอาจารย์ผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ที่ผสมผสานการจัดการเรียนการสอนแบบ Passive Learning เข้าด้วยกัน โดยเฉพาะในรายวิชาอัลกุรอานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นวิชาพื้นฐานบังคับ ไม่ควรเน้นการสอนแบบ Passive Learning เพียงอย่างเดียว เนื่องจากเป็นวิชาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักชีวิต รู้จักตัวตน “สร้างชีวิตก่อนอาชีพ” แต่มีนักศึกษานumerousหนึ่งที่ต้องพัฒนากิจการเนื่องจากไม่ผ่านรายวิชาอัลกุรอาน ผู้วิจัยได้ออกแบบผังการพัฒนารายวิชาอัลกุรอานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตออกเป็น 3 ดังรูปภาพต่อไปนี้

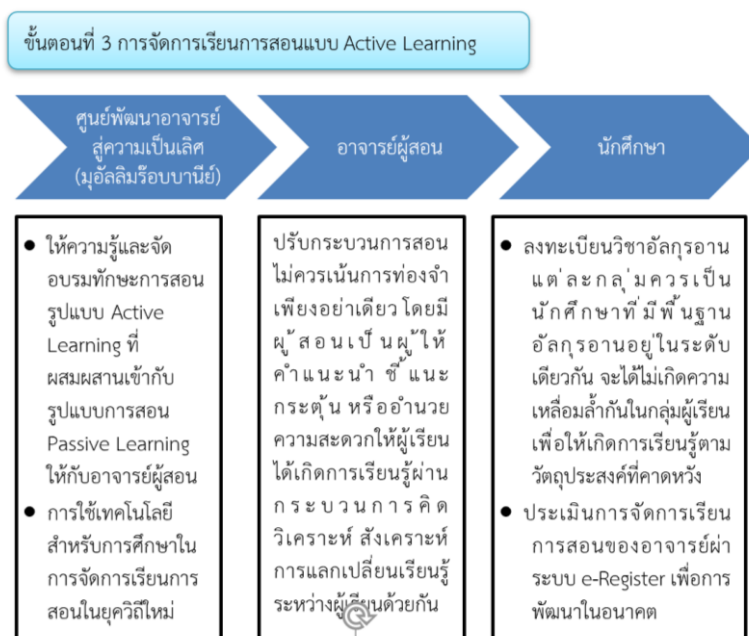

ภาพที่ 6 ขั้นตอนการเปิดรายวิชาและกลุ่มผู้เรียน

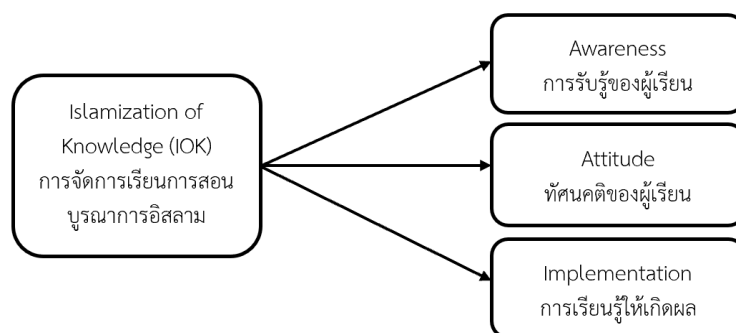

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการวัดระดับผู้เรียนอัลกุรอาน

ภาพที่ 7 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนบูรณาการอิสลามในรูปแบบทฤษฎี Islamization of Knowledge (IOK) (Fazlinda Hamzah, 2560) ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 8 กรอบทฤษฎีของการจัดการเรียนการสอนบูรณาการอิสลาม

การรับรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลหรือปัจจัยในการรับรู้ ได้แก่ ลักษณะของผู้รับรู้ ลักษณะของสิ่งเร้า เมื่อมีสิ่งเร้าเป็นตัวกำหนดให้เกิดการเรียนรู้ได้นั้น จะต้องมีการรับรู้เกิดขึ้นก่อน เพราะการรับรู้ เป็นหนทางที่นำไปสู่การแปลความหมายที่เข้าใจกันได้ ซึ่งหมายถึง การรับรู้เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ ถ้าไม่มีการรับรู้เกิดขึ้น การเรียนรู้อย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ การรับรู้จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่ทำให้เกิดความคิดรวบยอด ทักษะอันเป็นส่วนสำคัญยิ่งในกระบวนการเรียนการสอน (วชิระ ชินหนองจอก : 2555)

การจัดการเรียนการสอนบูรณาการอิสลามเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาฏอนีที่เป็นมหาวิทยาลัยอิสลามแห่งเดียวในประเทศไทย ผู้สอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงเข้ากับอิสลาม เพราะการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับมนุษย์ทุกคน ซึ่งในการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ นั้น จำเป็นต้องอาศัยวิชาความรู้ทั้งสิ้น อัลลอฮ์ ชุบฮานะฮฺวะตะอาลา ทรงตรัสในอัลกุรอานห้าอายะฮ์แรกของซูเราะฮ์อัล-อะลักว่า

﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (١) الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (٢) اقْرَأْ وَرَبُّكَ

الْكَرِيمُ (٣) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (٤) عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (٥)﴾

(علق : ๑-๕)

ความว่า “จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้าของเจ้าผู้ทรงบังเกิด (1)

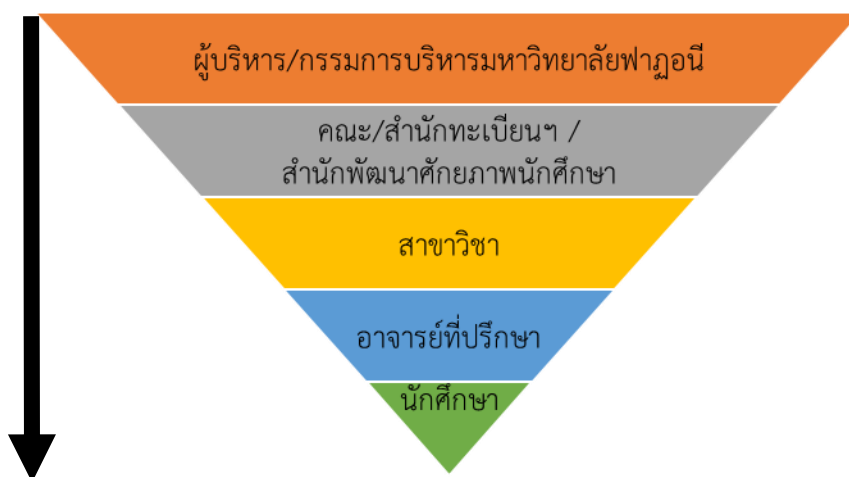
ทรงบังเกิดมนุษย์จากก้อนเลือด (2) จงอ่านเถิด และพระเจ้าของเจ้านั้น

ผู้ทรงใจบุญยิ่ง (3) ผู้ทรงสอนการใช้ปากกา (4)

ผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้ (5)”

การจัดการเรียนการสอนบูรณาการอิสลามเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนต้องมีกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการรวมหรือเชื่อมโยงร้อยความรู้อย่างถูกต้องและแท้จริง สร้างความเข้าใจ และทักษะวิชาต่าง ๆ ทั้งศาสนาและสามัญมากกว่า 1 วิชา เข้าด้วยกันภายใต้หน่วยการเรียนรู้โครงการ หรือกิจกรรมร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมุ่งเน้นให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใน

ด้านการศรัทธา หลักการปฏิบัติศาสนกิจ และจรรยาบรรณตามแบบฉบับของท่านศาสดามุฮัมมัด ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน การรวบรวมความรู้ทักษะวิชาสามัญและศาสนามาร่วมกันภายใต้หน่วยการเรียนรู้เดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบโครงการหรือกิจกรรมก็ตาม เพื่อแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้ความเข้าใจในวิชานั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การโค้ชชิ่งหรือการดูแลและให้คำปรึกษาโดยอาจารย์ที่ปรึกษา จากการสัมภาษณ์นักศึกษาที่พ้นสภาพได้ให้ข้อมูลด้านการให้คำปรึกษาการดูแลจากอาจารย์ที่ปรึกษาว่า นักศึกษาไม่เข้าใจหลักสูตร ไม่รู้จักการวางแผนการศึกษา และนักศึกษาบางคนที่อยู่ในภาวะรอพินิจ เกเรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 เมื่อเข้าไปขอคำปรึกษา ขอให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยโค้ชชิ่งและวางแผนการลงทะเบียนในรายวิชาต่าง ๆ การคำนวณเกรดเฉลี่ยที่ต้องการเพื่อให้ถึงเกณฑ์ที่กำหนด แต่อาจารย์ที่ปรึกษาบางท่านปฏิเสธไม่มีเวลา และไม่มีทักษะการคำนวณเกรดเฉลี่ยดังกล่าว จึงได้แนะนำให้นักศึกษาไปติดต่อสำนักทะเบียนฯ ให้ช่วยคำนวณและวางแผนให้ ส่งผลให้บทบาทการให้คำปรึกษาและการไว้วางใจจากนักศึกษาลดลง นักศึกษาจะเข้าหาอาจารย์อื่นหรือหน่วยงานอื่นที่นักศึกษาได้ให้ความไว้วางใจ จึงเป็นช่องว่างทำให้เกิดความห่างเหินระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยเห็นควรพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาต้องอาศัยความร่วมมือกันหลายฝ่าย หลายหน่วยงานในมหาวิทยาลัย เพื่อให้ระบบงานอาจารย์ที่ปรึกษามีรูปแบบที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น สามารถนำไปใช้งานได้จริง โดยมีรูปแบบการดูแลนักศึกษาตั้งแต่ระดับผู้บริหาร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะ สาขาวิชา อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อป้องกันการพ้นสภาพของนักศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอรูปแบบดูแลนักศึกษาแบบ Top-Down ดังรูปภาพที่ 9

ภาพที่ 9 รูปแบบการดูแลและให้คำปรึกษานักศึกษาแบบ Top-Down

ผู้บริหาร มีหน้าที่และบทบาท ในการกำหนดและวางกรอบนโยบายการดูแลและให้คำปรึกษานักศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร ให้เป็นแนวทางและรูปแบบเดียวกัน บรรจุเป็นภาระงานใน TOR ของอาจารย์

ผู้สอนให้ชัดเจน ผนวกอาจารย์ผู้สอนเข้ากับทะเลาะฮะฮ์อัลกรุอัน ติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบายที่ได้วางไว้เป็นระยะ ๆ และเปิดช่องทางให้นักศึกษาสามารถร้องทุกข์ถึงผู้บริหารได้ **คณะ** มีหน้าที่และบทบาท นำนโยบายจากผู้บริหารชี้แจงให้กับอาจารย์ผู้สอนในสังกัด กำกับดูแลและติดตามอาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้การดูแลนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ออกแบบรายงานการให้คำปรึกษา จัดอบรมการโค้ชซึ่ง การให้คำปรึกษาให้กับอาจารย์ที่ปรึกษา นำผลประโยชน์อาจารย์ที่ปรึกษาโดยนักศึกษาวเคราะห์ปัญหา หาแนวทางการแก้ปัญหาให้กับสาขาวิชาและอาจารย์ที่ปรึกษา **สำนักทะเบียนและส่งเสริมวิชาการ** มีหน้าที่และบทบาทในการปรับปรุงและพัฒนาาระบบอาจารย์ที่ปรึกษา อบรมการใช้งานระบบ e-Register สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา อบรมการทำความเข้าใจหลักสูตร แผนการจัดการเรียน และระเบียบการศึกษาระดับปริญญาตรี อบรมการคำนวณเกรดเฉลี่ย/การลงทะเบียนเรียนซ้ำ จัดทำคู่มือการใช้งานระบบ e-Register สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา **สำนักพัฒนาศักยภาพนักศึกษา** มีหน้าที่และบทบาทในการจัดอบรมการโค้ชซึ่งหรือการให้คำปรึกษา จิตวิทยาการให้การดูแลและคำปรึกษาสำหรับกลุ่มนักศึกษาที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ จัดทำคู่มือการให้คำปรึกษาและดูแลนักศึกษา การจัดกลุ่มทะเลาะฮะฮ์อัลกรุอันนักศึกษา **สาขาวิชา** มีหน้าที่และบทบาท ในการกำหนดอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาในระบบ e-Register ผนวกการดูแลนักศึกษาเข้ากับระบบทะเลาะฮะฮ์อัลกรุอันของมหาวิทยาลัย ติดตามผลการดูแลและให้คำปรึกษาแต่ละเดือน **อาจารย์ที่ปรึกษา** มีหน้าที่และบทบาทในการดูแลและคำปรึกษาแก่นักศึกษาในด้านเรียนและการใช้ชีวิต บันทึกรายงานผลการดูแลนักศึกษาแต่ละเดือน ระบุปัญหาที่พบเจอ แนวทางการแก้ไขในระบบ e-Register และกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกับนักศึกษา **นักศึกษา** ประเมินอาจารย์ที่ปรึกษาตามกรอบนโยบายกำหนดไว้ เพื่อให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรกำหนดไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์ระบบข้อมูลเพื่อหาแนวทางการป้องกันการผันสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี เป็นการรวบรวมข้อมูลนักศึกษาที่ผันสภาพการเป็นนักศึกษาที่ได้กรอกข้อมูลเข้าสู่ระบบ e-Register ภายใต้การดูแลของสำนักทะเบียนและส่งเสริมวิชาการ เมื่อครั้งยังเป็นนักศึกษาปกติ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบ Data Visualization โดยผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรม Google Studio เนื่องจากไม่เสียค่าใช้จ่าย ช่วยแก้ปัญหาการโหลดข้อมูลที่มีจำนวนมากของฐานข้อมูลในการแสดงผล รองรับฐานข้อมูลได้หลายรูปแบบ สามารถดึงข้อมูลได้แบบ Real time เข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลา จำกัดการเข้าถึงข้อมูลในแต่ละส่วนได้ สามารถสร้างการนำเสนอที่หลากหลายสวยงามง่ายต่อการใช้งาน และสามารถแบ่งปันข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องกับงานได้อย่างรวดเร็วและ Responsive ในทุกอุปกรณ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการผันสภาพการเป็นนักศึกษาตั้งปีการศึกษา 2560-2564 จำนวน 1,113 คน ผู้วิจัยได้อภิปรายผลในแต่ละด้านที่เป็นปัจจัยหรือสาเหตุการผันสภาพการเป็นนักศึกษาดังนี้

ด้านข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา ด้วยนโยบายการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเป็นการจัดการเรียนการสอนแยกกลุ่มเรียนชายหญิง ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมอย่างมากตามหลักการศาสนาอิสลามเพื่อ

ป้องกันการปะปนระหว่างชายหญิง **ปัญหาที่พบ**สำหรับสาขาวิชาหลักสูตรนานาชาติ นักศึกษาชายที่พ้นสภาพส่วนใหญ่มาเรียนเตรียมภาษา เมื่อมีความแข็งแรงในทักษะการสื่อสารได้ดีโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ จึงได้สมัครทุนเพื่อไปศึกษาต่อต่างประเทศ และสาขาวิชาที่มีจำนวนนักศึกษาชายเข้าศึกษาจำนวนน้อย 1-2 คน ต่อปี การศึกษา ส่งผลให้นักศึกษาชายพ้นสภาพมากกว่านักศึกษาหญิง เนื่องจากจัดการเรียนการสอนแยกชายหญิง บางวิชาเรียนแค่คนเดียวหรือสองคน ทำให้เกิดความอึดอัดใจ โดดเดี่ยว เมื่อเรียนไม่เข้าใจ ไม่รู้จะปรึกษาใครในการเรียน หากมีการจัดการเรียนการสอนเรียนรวมกันชายหญิงก็จะเกิดความเขินอาย ไม่มีความมั่นใจ ไม่กล้าแสดงออกในการเรียนรู้ ทำให้ไม่มีความสุขในการเรียน ความกระตือรือร้นและพลังในการเรียนรู้ลดลง โดยเฉพาะนักศึกษาชายเมื่อผลการเรียนเกรดเฉลี่ยไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดต้องลงทะเบียนใหม่ในรายวิชาที่ได้เกรด F D และ D+ ต้องลงทะเบียนเรียนซ้ำซ้อนหลายครั้ง แต่ด้วยความรู้พื้นฐานในสาขาวิชาที่เรียนมีน้อยจึงทำให้นักศึกษาไม่สนใจเรียน ขาดเรียน มาสาย ไม่มีความรับผิดชอบในการเรียน ได้รับผลการเรียนต่ำ ทำให้ไม่อยากเรียนและเกิดการท้อในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับอำนาจ วังจิ้น (2558) สำหรับ**แนวทางป้องกันการพ้นสภาพการเป็นนักศึกษาในด้านข้อมูลพื้นฐานนักศึกษา** สาขาวิชาที่มีนักศึกษาชายสมัครเข้าศึกษาต่อในแต่ละปีการศึกษามีจำนวน 1-2 คน ควรให้ข้อมูลที่ชัดเจนในการเรียนการสอนของสาขาวิชาแก่นักศึกษา เพื่อตรวจสอบความต้องการที่ชัดเจนก่อนเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาที่มีจำนวนนักศึกษาชายน้อย และเป็นข้อมูลในการตัดสินใจของนักศึกษาที่จะเข้ามาศึกษา แม้ว่าจะมีนักศึกษาชายเพียงคนเดียว กระบวนการดูแลให้คำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ อาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนการดูแลจากสาขาวิชา ควรกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักศึกษามีความรู้สึกที่อบอุ่น ผ่อนคลาย และไม่ได้โดดเดี่ยวในการเรียน แนวทางสำหรับการรับนักศึกษาเข้าในหลักสูตรนานาชาติ ควรเพิ่มกระบวนการคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในด้านทัศนคติต่อสาขาวิชาและเจตคติต่อมหาวิทยาลัย ตรวจสอบความถนัดและความชอบที่มีต่อสาขาวิชา มีการสัมภาษณ์นักศึกษาอย่างละเอียดก่อนเข้าศึกษา สรรวจความต้องการที่แท้จริงก่อนเข้ามาศึกษาในหลักสูตร เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารสาขาวิชาในการรับนักศึกษา และสำหรับนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยรับเข้าน้อยกว่า 2.00 ถึงระดับปานกลาง ทางสาขาวิชาควรมีการวัดความรู้พื้นฐานนักศึกษา มีการปรับวิชาพื้นฐานให้กับนักศึกษาก่อนเรียน ระหว่างเรียน รุ่นพี่สอนรุ่นน้อง ปรับวิธีการสอนของอาจารย์ให้เข้ากับกลุ่มนักศึกษาอยู่เสมอ

ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 พ้นสภาพมากที่สุด ตามลำดับ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับผลการวิจัยของวนิดา สกุรัตน์, ธมนวรรณ อร่ามเรืองกุล, และอลิษา สุขปิติ (2551) ได้วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพ้นสภาพของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยบูรพา ย้อนหลัง 3 ปี พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่พ้นสภาพมากที่สุด แต่เป็นปัญหาทางด้านกิจกรรมและนันทนาการที่ส่งผลต่อการศึกษาลดลงจนนำไปสู่การออกกลางคัน แต่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพ้นสภาพของนักศึกษา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี **ปัญหาที่พบ**การพ้นสภาพของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยฟาฏอนีจำนวน 593 คน ร้อยละ 46.4 เป็นนักศึกษาที่ยังไม่เคยลงทะเบียนเรียนกับมหาวิทยาลัยฟาฏอนีมาก่อน มีหน่วยกิตลงทะเบียน

เป็น 0 คือ นักศึกษาที่สมัครเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ผ่านการรายงานตัว ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า และรับรหัสนักศึกษาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เมื่อถึงเวลาลงทะเบียน นักศึกษาไม่ได้ลงทะเบียนเรียนภายในระยะเวลาที่กำหนด จะต้องประกาศพ้นสภาพเมื่อครบ 30 วัน หลังจากเปิดภาคการศึกษา และนักศึกษาหลักสูตรนานาชาติตั้งใจมาเรียนภาษาโดยเฉพาะ เมื่อผ่านการเตรียมภาษาจากสถาบันภาษาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ภาษามีความแข็งแรง สามารถสื่อสารได้ จึงทำการย้ายสาขาวิชาหรือสมัครเรียนกับสถาบันอื่นซึ่งเป็นสถาบันที่นักศึกษาตั้งใจจะเรียนเมื่อจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่ต้น โดยไม่ได้มาดำเนินการลาออกให้ถูกต้อง และเป็นนักศึกษาที่ไม่อยากเข้าเรียนแบบ Seat in เนื่องจากค่าธรรมเนียมการศึกษาจะแพงกว่าเข้าเรียนแบบปกติ การเข้าเรียนผ่านการสมัครเรียนปริญญาตรีมีรหัสนักศึกษา สามารถกู้ กยศ. ได้ และค่าธรรมเนียมการศึกษาที่สถาบันภาษาจะถูกกว่าการเข้าเรียนแบบ Seat in **แนวทางป้องกันการพ้นสภาพการเป็นนักศึกษาในด้านหลักสูตรและการสอน** สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาควรมีการดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิด มีการจัดกิจกรรมปรับเปลี่ยนทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อมหาวิทยาลัย จัดกระบวนการติดตามและเก็บข้อมูลนักศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อเข้าถึงตัวตนนักศึกษาได้ มีการจัดกิจกรรมการส่งมอบนักศึกษาที่ผ่านการเตรียมภาษาและจัดปฐมนิเทศให้กับนักศึกษาสถาบันภาษานานาชาติสำหรับการลงทะเบียนที่วิทยาเขตโสร่ง ส่งมอบรายชื่อนักศึกษา ใบประกาศ และรายละเอียดของนักศึกษาที่ผ่านการเตรียมภาษาแจ้งมายังสาขาวิชาเพื่อสานต่อการติดตามการลงทะเบียนของนักศึกษา และพัฒนาระบบ e-Register ให้ครอบคลุมวิทยาเขต สามารถเข้าถึงข้อมูลได้

ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา จากผลการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษามีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการคงอยู่ของนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพราะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษามีน้อยมาก นักศึกษาที่แรกเริ่มเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา เป็นช่วงของการปรับตัวใหม่ในสถานบันการศึกษาใหม่ นักศึกษาต้องการคำปรึกษาโดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนการสอนในยุควิถีชีวิตใหม่ที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ แต่นักศึกษามีความเขินอายที่จะเข้าหาอาจารย์ เพราะยังไม่รู้จักอาจารย์ที่ปรึกษา ไม่รู้จะเริ่มการติดต่อหรือเข้าหาอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างไร และไม่รู้จะสอบถามข้อมูลอาจารย์ที่ปรึกษาได้จากที่ไหน โดยเฉพาะอาจารย์ชายที่เป็นที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาหญิง และอาจารย์หญิงเป็นที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาชาย มีส่วนที่จะทำให้ นักศึกษาพ้นสภาพได้ เนื่องจากนักศึกษาไม่กล้าเข้าไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาที่เป็นเพศตรงข้าม เพราะบางเรื่องเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนที่เพศเดียวกันน่าจะเข้าใจตรงกันได้มากกว่า สำหรับ**แนวทางป้องกันการพ้นสภาพการเป็นนักศึกษาในด้านอาจารย์ที่ปรึกษา** ทางมหาวิทยาลัยควรมีนโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษรให้กับอาจารย์ผู้สอนที่รับหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาได้ตระหนักถึงบทบาท ควรบรรจุให้เป็นภาระงานอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นภาระงานรองนอกจากภาระงานการสอนอย่างชัดเจน ต้องบันทึกรายงานและรายงานความคืบหน้าผลการติดตามนักศึกษากลุ่มเสี่ยงอย่างต่อเนื่องผ่านระบบ e-Register ให้กับคณะและสาขาวิชา มีการกำหนดชั่วโมงให้คำปรึกษาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงให้กับ

นักศึกษา เพื่อป้องกันการผันสภาพการเป็นนักศึกษาของนักศึกษาปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของยูภา สุรงษา และทัศนันทน์ ตรีนันท์ (2557) อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นกลไกหนึ่งของกระบวนการการพัฒนา นักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของนักศึกษา ต้องช่วยเหลือนักศึกษาในการปรับตัวเองเมื่อเข้ามาสู่สถานศึกษาใหม่ เช่น การปรับตัวกับเพื่อนใหม่ ปรับตัวในการเรียน ยิ่งในสถาบันอุดมศึกษาแล้ว นักศึกษาต้องรับผิดชอบตัวเองมากขึ้น เพราะถือว่าเป็นผู้ใหญ่แล้วย่อมรับผิดชอบตัวเองได้

ดังนั้น การมีระบบข้อมูลของนักศึกษาที่แสดงผลอยู่ในรูปแบบของ Data Visualization เข้าเชื่อมเข้ากับระบบ e-Register จะช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของอาจารย์ที่ปรึกษาในการดูแลนักศึกษามากขึ้นกว่าเดิม อาจารย์ที่ปรึกษาและหัวหน้าสาขาวิชาสามารถเข้าถึงข้อมูลในแต่ละด้านได้ มีกระบวนการติดตามนักศึกษาอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษา ช่วยให้การผันสภาพการเป็นนักศึกษาลดลง

ด้านสถานภาพบิดามารดาและเศรษฐกิจในครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อ การผันสภาพการเป็นนักศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนี เนื่องจากสถานภาพบิดามารดา ของนักศึกษาที่ผันสภาพการเป็นนักศึกษาร้อยละ 82.5 มีสถานภาพอยู่ด้วยกัน แต่ปัจจัยที่เป็นปัญหา ทางด้านการเข้าศึกษาต่อ คือ นักศึกษาถูกพ่อแม่หรือผู้ปกครองบังคับให้เข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาอะไรก็ได้ที่ เปิดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยฟาฏอนีเท่านั้น นักศึกษาจึงเลือกตามใจพ่อแม่เพื่อความสบายใจของ ครอบครัว ทั้งที่เป็นสาขาวิชาที่ไม่ชอบและไม่ถนัด ผลสุดท้ายที่ได้รับจากการถูกบังคับให้มาเรียนส่งผลให้ นักศึกษาต้องผันสภาพการเป็นนักศึกษาเนื่องจากมีผลการศึกษาน้อยกว่าเกณฑ์ ซึ่งปัจจัยด้านนี้ได้สอดคล้องกับผล การศึกษาของนันทนพ เข้มเพชร (2563) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำของนิสิต จนต้องออกกลางคันหรือลาออกจากการเป็นนักศึกษา พบว่า นิสิตไม่พร้อมต่อการเรียน ไม่มีความถนัดใน สาขาวิชาที่ตนเองเรียน แต่ไม่ยอมเป็นภาระให้กับผู้ปกครองจึงเลือกเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาหรือสถาบันที่ ผู้ปกครองเลือกให้ สำหรับแนวทางการป้องกันด้านครอบครัวสาขาวิชาและอาจารย์ที่ปรึกษาเมื่อรับนักศึกษา กลุ่มนี้เข้าศึกษาแล้ว ควรมีกระบวนการปรับทัศนคติของนักศึกษาต่อสาขาวิชา จัดกิจกรรมที่ทำให้ นักศึกษารู้สึกอบอุ่นและผ่อนคลายในศาสตร์ที่กำลังศึกษา ทำให้เกิดความง่ายที่จะเรียนรู้ จัดการประชุมแนะนำ ผู้ปกครองวิธีการดูแลนักศึกษาเพื่อให้สำเร็จตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ เพราะการที่นักศึกษาจะสำเร็จ การศึกษาได้ บทบาทจากครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญมาก ๆ ที่คอยผลักดัน จากผลการศึกษาของสาวตรี สอาดเทียน (2562) จะเห็นได้ว่าครอบครัวควรให้ความสำคัญกับการเรียนของนักศึกษา สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเพื่อ เสริมแรงให้กับนักศึกษา ฉะนั้นทางมหาวิทยาลัยฟาฏอนีควรให้ความสำคัญต่อครอบครัวนักศึกษาด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ผลกระทบด้านรายได้ของนักศึกษาที่ครอบครัวมีอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว และทำ การเกษตรหรือประมง ถือเป็นอาชีพหลักของบริบทในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาที่พบเจอใน ด้านรายได้ของครอบครัว คือ ร้อยละ 76.6 ของการผันสภาพเป็นนักศึกษาครอบครัวมีรายได้ต่อปีน้อยกว่า 150,000 บาท โดยเป็นนักศึกษาต่างชาติและนักศึกษาเรียนเกินหลักสูตรที่ไม่สามารถกู้ กยศ. ได้ ทำให้มีหนี้สิน

ค้างชำระในภาคการศึกษาที่ผ่านมา ทำให้นักศึกษาไม่สามารถชำระและลงทะเบียนเรียนภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ ส่งผลให้นักศึกษาต้องพ้นสภาพการเป็นนักศึกษา ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของวรินทร์ รัชโพธิ (2560) สาเหตุการออกกลางคันของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นด้านรายได้ของครอบครัวและบุคคลแวดล้อม ได้แก่ มีฐานะครอบครัวค่อนข้างยากจน มีจำนวนพี่น้องหลายคน นักศึกษาไม่มีเพื่อนสนิทที่ไว้ใจได้ในขณะที่เรียน ทำให้นักศึกษามีความจำเป็นต้องลาออกหรือพ้นสภาพการเป็นนักศึกษาเพื่อออกมาหางานทำ เสียสละให้น้องเรียน เนื่องจากครอบครัวมีจำนวนเงินไม่เพียงพอในการส่งเสียให้เรียนต่อได้ สำหรับแนวทางป้องกันการพ้นสภาพการเป็นนักศึกษาด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มหาลัยควรมีวิธีการทำความเข้าใจการชำระค่าธรรมเนียมการศึกษาให้กับนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติอย่างชัดเจน มีการอธิบายภาระค่าใช้จ่ายให้นักศึกษาเข้าใจก่อนเริ่มเรียน มีทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติ และกระบวนการพิจารณาทุนอย่างชัดเจนและโปร่งใส มีระเบียบว่าด้วยเรื่องการให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติ จัดเวทีพบปะผู้ปกครองหรือผู้ดูแลนักศึกษาทุกปี ชี้แจงประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาและการผ่อนชำระค่าธรรมเนียมการศึกษาต่าง ๆ ให้คำแนะนำกับผู้ปกครองในการดูแลและการชำระค่าธรรมเนียมการศึกษาเป็นระยะ ๆ เพื่อให้นักศึกษาและผู้ปกครองสามารถบริหารจัดการรายได้ในครอบครัวได้

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านข้อมูลพื้นฐานนักศึกษา มหาวิทยาลัยควรมีการวัดความรู้พื้นฐานนักศึกษา เพิ่มกระบวนการคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในด้านทัศนคติต่อสาขาวิชาและเจตคติต่อมหาวิทยาลัย ตรวจสอบความถนัดและความชอบที่มีต่อสาขาวิชา มีการสัมภาษณ์นักศึกษาอย่างละเอียดก่อนเข้าศึกษา มีการจัดสรรทุนการศึกษาให้เพียงพอสำหรับนักศึกษาต่างชาติ

1.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนสอน

1.2.1 ศูนย์พัฒนาอาจารย์สู่ความเป็นเลิศ (มูอัลลิมร็อบบานีย์) ควรสร้างหลักสูตรหรืออบรมให้กับอาจารย์ผู้สอนในด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยร่วมกับคณะศึกษาศาสตร์ที่เป็นคณะด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียน และสำหรับบางรายวิชาที่ผู้สอนต้องสอนในรูปแบบ Passive Learning ให้มีการจัดอบรมที่เน้นผู้สอนเป็นหลักให้มีความหลากหลายในการจัดการเรียนการสอนเพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความน่าเบื่อได้

1.2.2 ควรการจัดกิจกรรมการส่งมอบนักศึกษาที่ผ่านการเตรียมภาษาและจัดปฐมนิเทศให้กับนักศึกษาสถาบันภาษานานาชาติสำหรับการลงทะเบียนที่วิทยาเขตโสร่ง ส่งมอบรายชื่อนักศึกษา ใบประกาศและรายละเอียดของนักศึกษาที่ผ่านการเตรียมภาษาแจ้งมายังสาขาวิชาเพื่อสานต่อในการติดตามการลงทะเบียนของนักศึกษา และพัฒนาระบบ e-Register ให้ครอบคลุมวิทยาเขต สามารถเข้าถึงข้อมูลได้

1.3 ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา ควรพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษาให้ตระหนักในบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบดูแลนักศึกษา จัดอบรมให้อาจารย์ที่ปรึกษามีความเชี่ยวชาญในหลาย ๆ ด้าน โดยเน้นเรื่องการโค้ช ซึ่งในการให้คำปรึกษา ทักษะการใช้ระบบ e-Register ในการวางแผนการศึกษาให้กับนักศึกษาและติดตามการลงทะเบียน ผลการศึกษา และตรวจสอบผลการเรียนของนักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง มีผลการศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง และมีการผนวกระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเข้ากับระบบทะเลาะของมหาวิทยาลัยเพื่อป้องกันการพ้นสภาพการเป็นนักศึกษา

1.4 ด้านครีครว ผู้ปกครองควรสนับสนุนให้นักศึกษาได้เข้าเรียนในสาขาวิชาและสถาบันที่ชอบและถนัด เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถเรียนได้อย่างมีความสุข

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนสอนแบบ Active Learning และ Passive Learning ที่บูรณาการอิสลามในรายวิชาพื้นฐานหรือวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัย เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียน และช่วยป้องกันการพ้นสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยฟาฏอนีให้มีจำนวนที่ลดลง

2.2 การสร้างระบบอาจารย์ที่ปรึกษาด้วยวิธีการโค้ชซึ่งสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาในการดูแลนักศึกษาในรูปแบบ Top-Down ร่วมกันโค้ชซึ่งนักศึกษาตั้งแต่ระดับผู้บริหาร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะ สาขาวิชา และอาจารย์ที่ปรึกษา ผนวกเข้ากับกระบวนการทะเลาะฮะในการดูแลนักศึกษาให้สามารถสำเร็จการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง

- นันทนพ เข้มเพชร (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนิสิตวิทยาลัย การเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *Journal of Politics and Governance*, 10(2), 221-239.
- วชิระ ชินหนองจอก. (2555). *ทฤษฎีการรับรู้*. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564, ค้นหาจาก เว็บไซต์ <https://www.gotoknow.org/posts/282194>
- วนิดา สกฤรัตน์, ธมนวรรณ อร่ามเรืองกุล, อลิษา สุขปิติ. การศึกษาเชิงวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอนของนิสิตชั้นปีที่ 1 ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ คณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2550.
- วรินทร์ รัชโพธิ์. (2560). สาเหตุการออกกลางคันของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัย มหาสารคาม. *Journal of Politics and Governance*, 7(2), 335-346.
- สมศักดิ์ มุหะหมัด. (2556). การศึกษาในอิสลาม. *วารสารมุสลิม กทม*, 3(11), 17-21
- สาวิตรี สอาดเทียน (2562). สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมวิทยา (การพัฒนาชุมชน) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ The Causes of Dropout of Students in Sociology Program (Community Development) Faculty of Humanities and Society in NakhonSawanRajabha. *Journal of MCU Social Development (JMSD)*, 4(1), 64-85.
- สำนักทะเบียนและส่งเสริมวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี. (2563). *คู่มือการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2563*. สงขลา: สยามพรินติ้ง.
- สำนักทะเบียนและส่งเสริมวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี. (2563). *สถิติข้อมูลนักศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2564, ค้นหาจากเว็บไซต์ <http://reg.ftu.ac.th>
- อำนาจ วังจิ้น. (2558). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้นักศึกษาปริญญาตรีในเขตกรุงเทพฯ มีสภาพ รอพินิจโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอย.